

§ 103

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Mari Holopaisen valtuustoaloitteesta koskien kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointia

HEL 2019-002610 T 00 00 03

Esitys

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Holopaisen ym. valtuustoaloitteesta koskien kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointia:

"Aloitteessa viitataan Tanskan kotihoidon malliin, jossa kotihoidon asiakkaita kuljetetaan kunnan kustannuksella päivätoimintapaikkoihin syömään, peseytymään ja virkistytymään. Tanskalainen kotihoidon malli on lähtökohtaisesti erilainen kuin Helsingin kotihoito. Helsingin kotihoidon palvelu perustuu siihen, että palvelut tuodaan ensisijaisesti kotiin.

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki

Pääosin ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettua sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tukea myönnettiin yhteensä 1 971 855 eurolla 2 864 asiakkaalle vuonna 2018. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu voidaan myöntää henkilöille, joilla on toimintakyvyn rajoitteita liikkumisessaan ja joilla itsellään ei ole taloudellisia mahdollisuuksia järjestää muutoin liikkumistaan. Tarpeen mukaan myönnetään enintään kuusi (6) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Kuljetuspalvelu on määrärahasidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

Päivätoiminta Helsingissä

Helsingissä oli ikääntyneiden päivätoiminnan asiakkaita yhteensä 1 774 vuonna 2018. Asiakasmäärä on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Päivätoimintaa oli kaupungin omana toimintana yhteensä 268 asiakaspaikkaa, minkä lisäksi asiakkaalla on mahdollisuus saada päivätoimintapalvelua palvelusetelillä. Päivätoimintaan sisältyy pääsääntöisesti kuljetus. Osa asiakkaista tulee päivätoimintaan omalla kuljetuksella. Kotihoidon henkilökunta auttaa asiakkaita lähtemään päivätoimintaan ja on vastassa päivätoiminnan päätyttyä.

Nykyinen päivätoiminta on ensisijaisesti tarkoitettu muistisairaiden kotona asumisen tukemiseen ja omaishoidon palvelukokonaisuuteen omaishoitajien tueksi. Noin joka kuudes säännöllisen kotihoidon asiakas sai päivätoimintaa vuoden 2018 aikana. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokau-

den välillä. Päivätoiminnan kustannukset vuodelta 2018 selviävät alla olevasta taulukosta.

Päivätoiminta 2018	josta kuljetuksen osuus		hoitopäivän hinta (euro)
	TTP (euro)	(euro)	
Oma toiminta	8 831 316	1 503 137	138,1
Ostopalvelu	654 347		
Palveluseteli	884 803		
yht. ostot ja palveluseteli	1 539 150	303 825	77,8

Taulukko 2. Päivätoiminnan kustannukset 2018. SOTE

Palvelukeskukset ikääntyneille helsinkiläisille

Helsingissä toimii 15 palvelukeskusta eri puolilla kaupunkia. Palvelukeskukset ovat avoimia kohtaamispaikkoja, jotka tukevat kotona asuamista, edistävät hyvinvointia ja lievittävät yksinäisyyden kokemuksia. Palvelukeskuksessa voi osallistua tuettuun ryhmätoimintaan (sosiaalihuollon ammattilaisten vetämät ryhmät), vertaistuelliseen ryhmätoimintaan, harrastustoimintaan, erilaisiin tilaisuuksiin tai retkille tai toimia vapaaehtoisena. Vireä vapaaehtoistoiminta mahdollistaa osaltaan toimintojen ja palveluiden monimuotoisuuden ja laajuuden. Lisäksi palvelukeskuksista saa sosiaaliohjaajan palveluohjausta ja -neuvontaa ja niissä voi syödä lounaan.

Palvelukeskusten toiminta on tarkoitettu eläkeläisille ja työttömille. Toiminta ja palvelut ovat pääosin maksuttomia ja ovat käytettävissä palvelukeskuskortin avulla. Palvelukeskuksien asiakkaita ei rekisteröidä mihinkään asiakastietojärjestelmään, ja kukin voi hakeutua toimintaan oman kiinnostuksensa ja aikataulunsa mukaan. Palvelukeskuksissa toiminta on järjestetty tavalla, joka edellyttää asiakkaita omatoimisuutta. Palvelukeskustoiminnan budjetti oli 7 195 191 euroa vuonna 2019.

Palvelukeskuksien käyttökerrat 3. suurinta toimintamuotoa	2018
Harrastetoiminta	56 710
Liikunta	54 375
Ohjelmallinen toiminta ja retket	33 152

Taulukko 3. Palvelukeskuksen kolme suurinta toimintamuotoa, käyttökerrat. 2018. Lähde SOTE.

Osa kotihoidon asiakkaista käyttää tälläkin hetkellä palvelukeskuksen palveluja. Palvelukeskusten toimintaan ei ole järjestettyä kuljetusta. Palvelukeskukset ovat HSL:n palvelulinjojen reiteillä, mutta palvelulinjat eivät sovellu suurelle osalle kotihoidon asiakkaista.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota.

Uusia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen

Uudenlaisia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen on kokeiltu useissa palvelukeskuksissa ja toteutuksen mallit vaihtelevat paikallisesti. Tarkoituksena on ollut tuoda palvelukeskuksen palveluja myös kotihoidon asiakkaille. Tarjottu toiminta vaihtelee: se voi olla osallistumista tuettuun päivätoimintaryhmään tai osallistuminen johonkin palvelukeskuksen tapahtumaan ja omakustanteinen lounas.

Kotihoidon asiakkaat ovat tulleet palvelukeskuksen toimintaan omatoimisesti, saatettuna kävellen, sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen avulla tai maksamalla itse taksikyydin. Joissain tapauksissa kotihoidon tiimien työntekijät ovat kuljettaneet tiimin autoilla asiakkaita palvelukeskukseen.

Palvelua on tarjottu useille eri asiakasryhmille. Palvelukeskusten toiminnasta kiinnostuneet asiakasryhmät ovat olleet satunnaisesti palveluja tarvitsevat ja kotihoidon tukipalveluja saavat asiakkaat. Palvelukeskusten virkistystoimintaa on tarjottu myös paljon palvelua tarvitseville kotihoidon asiakkaille. Heille on ollut vaikeampi löytää sopivia palveluja ja heidän motivointinsa on ollut haasteellisempaa. Palvelukeskusten toiminnassa panostetaan etäyhteyden avulla tapahtuvaan toimintaan, ja tämä sopii myös asiakkaille, joiden on hankala liikkua kotoaan.

Asiakkaat tarvitsevat yleensä useamman motivointikerran ja mahdollisesti saattamisen palvelukeskukseen, jotta he sitoutuvat palvelukustoimintaan. Toimintaa aloittaessa arveltiin, että asiakkaiden kotihoidon tarve vähentyisi. Näin on käynyt aivan satunnaisesti. Virkistystoiminta on osa palvelukokonaisuutta, joka koostuu mm. hoidosta ja hoidosta, mutta virkistystoiminta ei korvaa muun palvelun tarvetta. Virkistystoiminta osaltaan ylläpitää kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä ja saattaa vähentää yksinäisyyden tunteita.

Sosiaali- ja terveystoimialan tukipalveluihin kuuluvan kuljetuspalvelun yhdensuuntaisen kuljetuksen keskihinta tänä vuonna alkuvuoden tietojen perusteella on noin 40,60 euroa. Kuljetusten kustannukset vaihtelevat monien eri tekijöiden seurauksena. Mikäli kaikille säännöllisen kotihoidon asiakkaille tarjottaisiin yksi tai kymmenen virkistysmatkaa esimerkiksi palvelukeskukseen, kustannusarvio yhdelle vuodelle olisi seuraava:

21.05.2019

Virkistysmatka kotihoidon asiakkaille 1 tai 10 matkaa / vuosi	1 virkistysmatka	10 virkistysmatkaa
Vuonna 2019 yhdensuuntainen matka 40,6 e	81,2	812
Kotihoidon asiakkaat ka / kk 6 800	552 160	5 521 600

Taulukko 1. Kustannusarvio kotihoidon virkistyskuljetuksiin yhdelle vuodelle.

Virkistystoimintaa kotiin

Kaikki kotihoidon asiakkaat eivät halua lähteä päivätoimintaan tai palvelukeskuksiin. Osa asiakkaista ei jaksaa osallistua kodin ulkopuolisiin tapahtumiin.

Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli maaliskuussa 6 800, joista 800 eli noin 12 prosenttia oli myös kotihoidon etäkäyntien asiakkaana. Maaliskuun etäkäyntien syynä oli noin joka kolmannessa tapauksessa ruokailu, mikä osalla asiakkaista tarkoittaa osallistumista ruokaryhmään. Ruokaryhmät ovat ryhmiä, joissa asiakas syö kotonaan omaa ateriaansa ja seurustelee etäkontaktin avulla samaan aikaan ruokailevien kanssa. Palvelukeskus Helsingin hoitaja hallinnoi yhteyttä, mutta ryhmien jäsenet seurustelevat keskenään. Noin viisi prosenttia sai myös monipuolisten palvelukeskusten järjestämää jumppaa ja ryhmätoimintaa etäkontaktin avulla. Etäkontaktin avulla virkistysmahdollisuudet ovat rajattomat, ja kokeiluja aloitetaan ja lopetetaan joustavasti koko ajan. Myös etäyhteyden avulla toteutetun virkistystoiminnan laajentaminen merkittävästi vaatii lisäresursointia.

Naapuruuspiiritoiminta on aktivoivaa, kaikenikäisille suunnattua ryhmätoimintaa, joka toteutuu iäkkäimpien osallistujien ehdoilla. Naapuruspui-
rin voi perustaa kuka tahansa helsinkiläinen. Toiminta tarvitsee tilan ja yhdestä kahteen vapaaehtoista ohjaajaa ryhmää kohti sekä yhteistyöntekijän, joka on kaupungin tai kolmannen sektorin työntekijä. Palvelukeskusten henkilökunta osallistuu ja antaa apuaan naapuruuspiirien toimintaan erityisesti toiminnan käynnistämävaiheessa.

Virkistystoiminnan kehittäminen jatkossa

Helsingin strategiana on helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Helsinki panostaa vahvasti kaiken ikäisten liikkumisen lisäämiseen vuosina 2018–2021. Tavoitetta edistävät Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -ohjelma ja liikkumisohjelma. Myös ikäihmisiä houkutellaan aktiivisesti liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurinkin pariin. Palveluja kohdennetaan lisäksi erityistä tukea tarvitseville kohderyhmil-

le. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (Stadin ikäohjelma) kokoa osaltaan eri toimenpiteitä.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen ja aktivointi muun muassa liikkumissopimuksen avulla sekä virkistystoiminta ovat tärkeitä osia asiakkaan asiakassuunnitelmassa. Jokaiselle kotihoidon asiakkaalle pyritään löytämään mielekästä ohjelmaa yksilöllisesti omien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan.

Omaisten ja läheisten rooli on tärkeä ja heitä kannustetaan kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaan mukaan. Tarvitaan uusia omaisia tukivia muotoja, jotta asiakkaiden virkistysmahdollisuuden lisääntyvät.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut kehittävät monella taholla ja erilaisilla tavoilla tuotettua kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaa ja aktivointia. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on sekä inhimillisiä hyötyjä että mitä ilmeisemmin vaikeammin todennettavia positiivisia kustannusvaikutuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään, yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Kotihoidon asiakkaiden aktivointi ja sosiaalisen virkistymisen mahdollisuudet ovat tärkeitä olemassa olevan toimintakyvyn tukemisen ja kuntoutumisen näkökulmasta. Virkistystoiminnalla on asiakkaalle positiivisia vaikutuksia erityisesti, kun se on yksilöllisesti suunniteltua. Eri henkilöt kaipaavat erilaista toimintaa: osa haluaa virkistyä kotonaan, osa taas kaipaa sosiaalisia kontakteja kodin ulkopuolelta. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on positiivisia terveysvaikutuksia."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Sandra Hagman: Tehdään virkistystoiminnan kehittämistä koskevan kappaleen loppuun seuraava lisäys: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että toimialalla kehitetään, yhteistyössä muiden toimialojen kanssa, toimintoja yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä kärsivien kotihoidon asiakkaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

21.05.2019

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Kati Juva: Tehdään ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettuja palvelukeskuksia koskevan kappaleen loppuun seuraava lisäys: "Sosiaali- huoltolain mukainen kuljetustuki on monelle vähävaraiselle tärkeä keino päästä liikkumaan kodistaan. Tämän palvelun riittävyyteen ja tulorajoihin kiinnitetään huomiota."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle hyväksytyjen vastaehdotusten mukaisesti muutetun lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutetun aloite 27022019 Holopainen Mari, Aloite: Kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Mari Holopaisen ym. valtuustoaloitteesta koskien kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointia:

"Aloitteessa viitataan Tanskan kotihoidon malliin, jossa kotihoidon asiakkaita kuljetetaan kunnan kustannuksella päivätoimintapaikkoihin syömään, peseytymään ja virkistäytymään. Tanskalainen kotihoidon malli on lähtökohtaisesti erilainen kuin Helsingin kotihoito. Helsingin kotihoidon palvelu perustuu siihen, että palvelut tuodaan ensisijaisesti kotiin.

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki

Pääosin ikääntyneille helsinkiläisille tarkoitettua sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tukea myönnettiin yhteensä 1 971 855 eurolla 2 864 asiakkaalle vuonna 2018. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu voidaan myöntää henkilöille, joilla on toimintakyvyn rajoitteita liikkumisessaan ja joilla itsellään ei ole taloudellisia mahdollisuuksia järjestää muutoin liikkumistaan. Tarpeen mukaan myönnetään enintään kuusi (6) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Kuljetuspalvelu on määrärahasidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

Päivätoiminta Helsingissä

Helsingissä oli ikääntyneiden päivätoiminnan asiakkaita yhteensä 1 774 vuonna 2018. Asiakasmäärä on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Päivätoimintaa oli kaupungin omana toimintana yhteensä 268 asiakaspaikkaa, minkä lisäksi asiakkaalla on mahdollisuus saada päivätoimintapalvelua palvelusetelillä. Päivätoimintaan sisältyy pääsääntöisesti kuljetus. Osa asiakkaista tulee päivätoimintaan omalla kuljetuksella. Kotihoidon henkilökunta auttaa asiakkaita lähtemään päivätoimintaan ja on vastassa päivätoiminnan päätyttyä.

Nykyinen päivätoiminta on ensisijaisesti tarkoitettu muistisairaiden kotona asumisen tukemiseen ja omaishoidon palvelukokonaisuuteen omaishoitajien tueksi. Noin joka kuudes säännöllisen kotihoidon asiakas sai päivätoimintaa vuoden 2018 aikana. Viime vuosina mediaaniodotusaika päivätoimintaan on vaihdellut kuukausittain 50–60 vuorokauden välillä. Päivätoiminnan kustannukset vuodelta 2018 selviävät alla olevasta taulukosta.

Päivätoiminta 2018	josta kuljetuksen osuus		hoitopäivän hinta (euro)
	TTP (euro)	(euro)	
Oma toiminta	8 831 316	1 503 137	138,1
Ostopalvelu	654 347		
Palveluseteli	884 803		
yht. ostop ja palveluseteli	1 539 150	303 825	77,8

Taulukko 2. Päivätoiminnan kustannukset 2018. SOTE

Palvelukeskukset ikääntyneille helsinkiläisille

Helsingissä toimii 15 palvelukeskusta eri puolilla kaupunkia. Palvelukeskukset ovat avoimia kohtaamispaikkoja, jotka tukevat kotona asumista, edistävät hyvinvointia ja lievittävät yksinäisyyden kokemuksia. Palvelukeskuksessa voi osallistua tuettuun ryhmätoimintaan (sosiaalihuollon ammattilaisten vetämät ryhmät), vertaistuelliseen ryhmätoimintaan, harrastustoimintaan, erilaisiin tilaisuuksiin tai retkille tai toimia va-

paaehtoisena. Vireä vapaaehtoistoiminta mahdollistaa osaltaan toimintojen ja palveluiden monimuotoisuuden ja laajuuden. Lisäksi palvelukeskuksista saa sosiaaliohjaajan palveluohjausta ja -neuvontaa ja niissä voi syödä lounaan.

Palvelukeskusten toiminta on tarkoitettu eläkeläisille ja työttömille. Toiminta ja palvelut ovat pääosin maksuttomia ja ovat käytettävissä palvelukeskuskortin avulla. Palvelukeskuksien asiakkaita ei rekisteröidä mihinkään asiakastietojärjestelmään, ja kukin voi hakeutua toimintaan oman kiinnostuksensa ja aikataulunsa mukaan. Palvelukeskuksissa toiminta on järjestetty tavalla, joka edellyttää asiakkaita omatoimisuutta. Palvelukeskustoiminnan budjetti oli 7 195 191 euroa vuonna 2019.

Palvelukeskuksien käyttökerrat 3. suurinta toimintamuotoa	2018
Harrastetoiminta	56 710
Liikunta	54 375
Ohjelmallinen toiminta ja retket	33 152

Taulukko 3. Palvelukeskuksen kolme suurinta toimintamuotoa, käyttökerrat. 2018. Lähde SOTE.

Osa kotihoidon asiakkaista käyttää tälläkin hetkellä palvelukeskuksen palveluja. Palvelukeskusten toimintaan ei ole järjestettyä kuljetusta. Palvelukeskukset ovat HSL:n palvelulinjojen reiteillä, mutta palvelulinjat eivät sovellu suurelle osalle kotihoidon asiakkaista.

Uusia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen

Uudenlaisia tapoja kotihoidon asiakkaiden virkistysmahdollisuuksien toteuttamiseen on kokeiltu useissa palvelukeskuksissa ja toteutuksen mallit vaihtelevat paikallisesti. Tarkoituksena on ollut tuoda palvelukeskuksen palveluja myös kotihoidon asiakkaille. Tarjottu toiminta vaihtelee: se voi olla osallistumista tuettuun päivätoimintaryhmään tai osallistuminen johonkin palvelukeskuksen tapahtumaan ja omakustanteinen lounas.

Kotihoidon asiakkaat ovat tulleet palvelukeskuksen toimintaan omatoimisesti, saatettuna kävellen, sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen avulla tai maksamalla itse taksikyydin. Joissain tapauksissa kotihoidon tiimien työntekijät ovat kuljettaneet tiimin autoilla asiakkaita palvelukeskukseen.

Palvelua on tarjottu useille eri asiakasryhmille. Palvelukeskusten toiminnasta kiinnostuneet asiakasryhmät ovat olleet satunnaisesti palveluja tarvitsevat ja kotihoidon tukipalveluja saavat asiakkaat. Palvelukeskusten virkistystoimintaa on tarjottu myös paljon palveluja tarvitseville kotihoidon asiakkaille. Heille on ollut vaikeampi löytää sopivia palveluja ja heidän motivointinsa on ollut haasteellisempaa. Palvelukeskus-

ten toiminnassa panostetaan etäyhteyden avulla tapahtuvaan toimintaan, ja tämä sopii myös asiakkaille, joiden on hankala liikkua kotoaan.

Asiakkaat tarvitsevat yleensä useamman motivointikerran ja mahdollisesti saattamisen palvelukeskukseen, jotta he sitoutuvat palvelukustointiin. Toimintaa aloittaessa arveltiin, että asiakkaiden kotihoidon tarve vähentyisi. Näin on käynyt aivan satunnaisesti. Virkistystoiminta on osa palvelukokonaisuutta, joka koostuu mm. hoidosta ja hoiavasta, mutta virkistystoiminta ei korvaa muun palvelun tarvetta. Virkistystoiminta osaltaan ylläpitää kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä ja saattaa vähentää yksinäisyyden tunteita.

Sosiaali- ja terveystoimialan tukipalveluihin kuuluvan kuljetuspalvelun yhdensuuntaisen kuljetuksen keskihinta tänä vuonna alkuvuoden tietojen perusteella on noin 40,60 euroa. Kuljetusten kustannukset vaihtelevat monien eri tekijöiden seurauksena. Mikäli kaikille säännöllisen kotihoidon asiakkaille tarjottaisiin yksi tai kymmenen virkistysmatkaa esimerkiksi palvelukeskukseen, kustannusarvio yhdelle vuodelle olisi seuraava:

Virkistysmatka kotihoidon asiakkaille 1 tai 10 matkaa / vuosi	1 virkistysmatka	10 virkistysmatkaa
Vuonna 2019 yhdensuuntainen matka 40,6 e	81,2	812
Kotihoidon asiakkaat ka / kk 6 800	552 160	5 521 600

Taulukko 1. Kustannusarvio kotihoidon virkistyskuljetuksiin yhdelle vuodelle.

Virkistystoimintaa kotiin

Kaikki kotihoidon asiakkaat eivät halua lähteä päivätoimintaan tai palvelukeskuksiin. Osa asiakkaista ei jaksa osallistua kodin ulkopuolisiin tapahtumiin.

Säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli maaliskuussa 6 800, joista 800 eli noin 12 prosenttia oli myös kotihoidon etäkäyntien asiakkaana. Maaliskuun etäkäyntien syynä oli noin joka kolmannessa tapauksessa ruokailu, mikä osalla asiakkaista tarkoittaa osallistumista ruokaryhmään. Ruokaryhmät ovat ryhmiä, joissa asiakas syö kotonaan omaa ateriaansa ja seurustelee etäkontaktin avulla samaan aikaan ruokailevien kanssa. Palvelukeskus Helsingin hoitaja hallinnoi yhteyttä, mutta ryhmien jäsenet seurustelevat keskenään. Noin viisi prosenttia sai myös monipuolisten palvelukeskusten järjestämää jumppaa ja ryhmätoimintoja etäkontaktin avulla. Etäkontaktin avulla virkistysmahdollisuudet ovat rajattomat, ja kokeiluja aloitetaan ja lopetetaan joustavasti koko ajan.

Myös etäyhteyden avulla toteutetun virkistystoiminnan laajentaminen merkittävästi vaatii lisäresursointia.

Naapuruuspiiritoiminta on aktivoivaa, kaikenikäisille suunnattua ryhmätoimintaa, joka toteutuu iäkkäimpien osallistujien ehdoilla. Naapuruspriirin voi perustaa kuka tahansa helsinkiläinen. Toiminta tarvitsee tilan ja yhdestä kahteen vapaaehtoista ohjaajaa ryhmää kohti sekä yhteistyöntekijän, joka on kaupungin tai kolmannen sektorin työntekijä. Palvelukeskusten henkilökunta osallistuu ja antaa apuaan naapuruspriirien toimintaan erityisesti toiminnan käynnistämisyhteistyössä.

Virkistystoiminnan kehittäminen jatkossa

Helsingin strategiana on helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Helsinki ponnistaa vahvasti kaiken ikäisten liikkumisen lisäämiseen vuosina 2018–2021. Tavoitetta edistävät Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -ohjelma ja liikkumisohjelma. Myös ikäihmisiä houkutellaan aktiivisesti liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurinkin pariin. Palveluja kohdennetaan lisäksi erityistä tukea tarvitseville kohderyhmille. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (Stadin ikäohjelma) kokoaa osaltaan eri toimenpiteitä.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen ja aktivointi muun muassa liikkumissopimuksen avulla sekä virkistystoiminta ovat tärkeitä osia asiakkaan asiakassuunnitelmassa. Jokaiselle kotihoidon asiakkaalle pyritään löytämään mielekästä ohjelmaa yksilöllisesti omien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan.

Omaisten ja läheisten rooli on tärkeä ja heitä kannustetaan kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaan mukaan. Tarvitaan uusia omaisia tukuvia muotoja, jotta asiakkaiden virkistysmahdollisuuden lisääntyvät.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut kehittävät monella taholla ja erilaisilla tavoilla tuotettua kotihoidon asiakkaiden virkistystoimintaa ja aktivointia. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on sekä inhimillisiä hyötyjä että mitä ilmeisemmin vaikeammin todennettavia positiivisia kustannusvaikutuksia.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Kotihoidon asiakkaiden aktivointi ja sosiaalisen virkistymisen mahdollisuudet ovat tärkeitä olemassa olevan toimintakyvyn tukemisen ja kuntoutumisen näkökulmasta. Virkistystoiminnalla on asiakkaalle positiivisia vaikutuksia erityisesti, kun se on yksilöllisesti suunniteltua. Eri henkilöt kaipaavat erilaista toimintaa: osa haluaa virkistyä kotonaan, osa

21.05.2019

Asia/10

taas kaipaa sosiaalisia kontakteja kodin ulkopuolelta. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on positiivisia terveystuloksia."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Mari Holopaisen ym. valtuustoa-loitteeseen kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivoinnista 4.6.2019 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Seija Meripaasi, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 310 52482
seija.meripaasi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutetun aloite 27022019 Holopainen Mari, Aloite: Kotihoidossa olevien ikäihmisten aktivointi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano